

MARIJA (MIRA) STROJ (1904–1957)

Učiteljica

Marija (Mira) Stroj (1904–1957)

Rodila se je 1. septembra 1904 v Logatcu očetu Valentinu in materi Emi, rojeni Manzoni. Osemrazredno dekliško šolo je obiskovala v Ljubljani. Od leta 1919 do 1923 je obiskovala zasebno učiteljske pri uršulinkah v Ljubljani. Zrelostni izpit je opravila 15. junija 1923. Jeseni se je vpisala kot izredna slušateljica na Filozofsko fakulteto v Ljubljani, na oddelek za pedagogiko.

Vendar pa je že 4. aprila 1924 nastopila prvo službo na šoli v Sv. Duhu v logaškem okraju (zdaj Krajič). Tu je ostala eno leto, nato je odšla na Rakitno, pozneje v Planino, leta 1926 v Cerknico in 1931. v Borovnico, od koder je prišla v šolskem letu 1930/31 na Vrhniko. Službo na Vrhniki je nastopila 1. aprila 1931. Strokovni izpit je opravila 8. maja 1926 z odličnim uspehom. 15. septembra 1930 je odšla v Žažar, kjer je do 31. oktobra nadomeščala bolno učiteljico Kristino Velkavrh Lavrin. 12. novembra je spet odšla v Ligojno, kjer je ostala do 11. januarja 1932. Nadomeščala je upravitelja Ivana Jarnoviča.

V šolskem letu 1931/32 je bila razredničarka I. a razreda, 1932/33 III. a razreda, 1933/34 pa I. a razreda višje narodne šole. Posebej je učila ženska ročna dela in telovadbo. V šolskem letu 1935/36 je bila gospodarica v centralnem odboru Podmladka Rdečega križa in poverjenica založbe Mladinska matica. V šolskem letu 1936/37 je bil ustanovljen na šoli odsek Mladinski oder, v katerem je sodelovala. Za prireditvev Podmladka Rdečega križa, ki je bila 22. in 23. marca 1941, je pripravila baletne točke.¹

¹ Zgodovinski arhiv Ljubljana (v nadaljevanju ZAL), VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika, Šolska kronika, knjigi 5 in 6.

V zunajšolskem delu je bila zelo aktivna. Na šoli v Sv. Duhu je vodila šolski oder, sodelovala pri telovadnem društvu Sokol v Borovnici in na Vrhniki, kjer je bila vaditeljica »ženske dece«. Na Vrhniki je bila tudi članica društev Branibor, Rdečega križa, Jadranske straže in Ciril-Metodove družbe. Med 22. in 25. avgustom 1933 je obiskovala tečaj za izvenšolsko delo, ki ga je organiziralo v Ljubljani Jugoslovansko učiteljsko združenje, sekcija za dravsko banovino.² V Ocenjevalnem listu za šolsko leto 1942/43 je napisano: »Zelo marljiva, natančna in vestna. Pouk je življenjski in nazoren, sodelovanje otrok živo. Učni uspehi so prav lepi. Postopanje z učenkami strogo, a dobrohotno.«³

Med drugo svetovno vojno je bil pouk na vrhniški šoli zelo okrnjen. Poslopje so zasedali vojaki, včasih je bil pouk le v delu stavbe ali pa niti to ne. Učilnice so priredili v nekaterih stavbah po Vrhniki – tako v stari šoli, Grabenčanovi hiši, Prosvetnem domu. Učiteljstvo vrhniške šole je iskalo še druge rešitve za pouk otrok. Tako je Marija Stroj učenke svojega dekliskega razreda poučevala po dve uri tedensko v sobi svojega stanovanja v Šušteršičevi hiši na Novi cesti. K pouku jih je prihajalo okrog deset.⁴

Na Vrhniki je poučevala do začetka šolskega leta 1945/46, ko je odšla na Brezovico pri Ljubljani. Tam je ostala do 4. oktobra 1948. Nato je poučevala na osnovni šoli Šmartno pod Šmarno goro. V šolskem letu 1945/46 je bila razredničarka 4. b, 1946/47 petega in 1947/48 šestega razreda. Bila je zadolžena za Poverjenišтво Rdečega križa, mladinske liste in pionirsko organizacijo. 31. marca 1947 je imela na učiteljski konferenci predavanje z naslovom *Važnost slovstvene izobrazbe v ljudski šoli*.⁵

V šolskih počitnicah 1947 je vodila otroško kolonijo na Bledu, leta 1948 pa na Okroglem pri Kranju. V Šmartnem pod Šmarno goro je v šolskem letu 1947/48 vodila kmečko-izobraževalni tečaj. Na njem je predavala slovenščino, naslednje leto pa higieno. Pogosto je predavala tudi na roditeljskih sestankih. V šolskem letu 1949/50 je imela predavanji: Sposobnost in nadarjenost ter Ideološki temelji predšolske vzgoje. V šolskem letu 1950/51 je sedemletka postala nižja gimnazija. Na njej je v 3. razredu poučevala zgodovino, slovenščino in nemščino. Z odločbo MLO – Svet za prosveto, št. 2940, dne 28. 8. 1954, je bila premeščena na osnovno šolo Ježica.⁶

Tega leta se je tudi upokojila, vendar je še honorarno poučevala 21 ur na teden. Prav tako je učila tudi v šolskem letu 1955/56, s 1. septembrom 1956 pa je odšla na osnovno šolo Moste.⁷ Tam je nadomeščala bolne učiteljice.⁸ Umrla je 22. junija 1957.⁹

2 ZAL, VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika. Personalna, škatla 5.

3 ZAL VRH 48, Osnovna šola Janeza Mraka Vrhnika. Ocenjevalni list, škatla 4.

4 Izjava njene učenke Milene Borštnik, rojene Rotar. Aleksandra Serše: Vrhiška šola skozi čas. VI. del. Vrhiški razgledi, leto 17. Vrhnika, 2018, str. 129.

5 ZAL LJU 414, Osnovna šola Brezovica pri Ljubljani. Konferenčni zapisniki, 14. 10. 1945–18. 6. 1950, t. e. 13, arh. e. 114, 115, 116.

6 Šolska kronika. ZAL, LJU 409, Osnovna šola Staneta Kosca, Šmartno pod Šmarno goro, tehnična enota 1, arhivska enota 3.

7 Šolska kronika. ZAL, LJU 231, Osnovna šola Ljubljana - Ježica, tehnična enota 1, arhivska enota 3.

8 Šolska kronika. ZAL, LJU 369, Osnovna šola Vide Pregarc, Ljubljana Moste, tehnična enota 1, arhivska enota 4.

9 Podatek posredovala Upravna enota Logatec iz rojstne matične knjige Gorenji Logatec, let. 1904, zap. št. 57.